

Groeien met structuur voor koeien en mensen

Denk goed na over bedrijfsprocessen, maar houd ze simpel. Deze managementfilosofie is leidend op het Deense melkveebedrijf van de familie Broeders. De kengetallen bewijzen dat het werkt. De arbeidsproductiviteit ligt rond de 8 ton melk per medewerker. En dankzij weinig uitval groeide de veestapel zonder aankopen in dertig jaar van 80 naar 1500 melkkoeien.

TEKST WICHERT KOOPMAN

De manier waarop varkenshouders hun bedrijf organiseren, is voor melkveehouder Jac Broeders altijd een bron van inspiratie geweest. ‘Met gestructureerd werken volgens vaste protocollen en sturen op kengetallen is veel te verdienen, ook in de melkveehouderij’, stelt de 63-jarige ondernemer, die samen met zijn vrouw Jeanette in dertig jaar in Denemarken een bedrijf opbouwde met 1500 koeien, 1000 stuks jongvee en ruim 1000 hectare grond. Het bedrijf ‘Holdan Agro’ heeft 20 vaste medewerkers in dienst, die samen met de ondernemers op jaarbasis ruim 17 miljoen kg melk produceren. Dit komt neer op een productie van ongeveer acht ton melk per arbeidskracht. Ondanks of misschien wel juist dankzij deze hoge ar-

beidsproductiviteit realiseert de veestapel uitstekende technische kengetallen. Zo komen de koeien tot een rollend jaargemiddelde van ongeveer 11.500 kg melk met 4,03% vet en 3,60% eiwit, bij twee maal daags melken. Het celgetal ligt rond de 150.000 cellen per ml en dankzij een goede vruchtbaarheid schommelt het gemiddelde aantal lactatiedagen van de veestapel rond de 180. De veevervanging ligt al jaren onder de 25 procent.

Weinig eigen vermogen geen bezwaar

Het was begin jaren negentig van de vorige eeuw toen Jac en Jeanette Broeders met niet veel meer dan een ton eigen geld naar Denemarken trokken om een melkveebedrijf te starten. Ze kwamen terecht in Rødekro,

BEDRIJFSPROFIEL

eigenaren	Jeanette (58), Jac (63) en Emiel (31) Broeders
veestapel	1500 melk- en kalfkoeien, 1000 stuks jongvee (incl. 75 kruislingen voor vleesproductie)
rollend jaargemiddelde	11.500 kg melk met 4,03% vet en 3,60% eiwit
gem. dagen in lactatie	180
celgetal	150.000 cellen/ml
arbeid	20 vaste medewerkers, voeren en landwerk in loonwerk
oppervlakte	1024 ha eigendom, 200 ha van loonwerker
gewassen	500 ha gras, 500 ha mais, 200 ha gerst en rogge

Denemarken

in het zuiden van het Deense schiereiland Jutland. 'Eigenlijk paste dit bedrijf met 80 koeien en 55 hectare grond niet binnen ons budget', herinnert Broeders zich. 'Maar de meeste bedrijven die te koop stonden, hadden een grupstal en dat wilden we niet. Op dit bedrijf stond wel een vrij nieuwe ligboxenstal en de bank wilde financieren. Over een beperkt aandeel eigen vermogen deden ze niet moeilijk', verklaart de ondernemer. Het was zijn eerste kennismaking met de Deense visie op financiering, die kansen bood, maar ook risico's inhield. Hij zou daar door schade en schande later zelf ook achterkomen. Dertig jaar later is de veestapel niettemin gegroeid naar 1500 melk- en kalfkoeien en de bedrijfsoppervlakte naar ruim 1000 hectare eigen grond. De veestapel is verdeeld over drie bedrijven. Op de thuislocatie, het bedrijf waar het allemaal begon, staan nu ongeveer 800 koeien. Op een tweede melkveelocatie worden er circa 700 gemolken en de ongeveer 1000 stuks jongvee (inclusief een 75-tal Belgisch-witblauwkruislingen voor de vleesproductie) staan op het derde bedrijf.

Ruim 500 kg melk per arbeidsuur

'We hebben ervoor gekozen om het werk op de tweede melkveelocatie zo eenvoudig mogelijk te houden om daar zo efficiënt mogelijk te kunnen werken', vertelt Broeders. 'Dit betekent bijvoorbeeld dat we daar alleen maar derdekalfs- en oudere koeien melken en dat alle

koeien daar worden geïnsemineerd met Belgisch-witblauwsperma. Alle vaarzen en tweedekalfskoeien en droge koeien staan op de thuislocatie', legt hij uit. Op deze manier lukt het om het werk op de tweede locatie met acht personen met een 37-urige werkweek rond te zetten. Dit komt neer op een arbeidsproductiviteit van ongeveer een miljoen kg melk per arbeidskracht, ofwel ruim 550 kg melk per gewerkt uur.

De hoge arbeidsproductiviteit van de medewerkers is onder andere te danken aan het uitbesteden van al het landwerk aan een vaste loonwerker, waarmee de familie Broeders intensief samenwerkt. Zo neemt de loonwerker alle teeltbeslissingen voor de grond van Holdan Agro en hij teelt daarnaast op 200 hectare eigen grond nog voer voor het melkveebedrijf. Machines heeft de familie Broeders dan ook nauwelijks.

Beregemen en voeren in loonwerk

Een vaste activiteit voor de loonwerker is beregemen. In het late voorjaar en de zomer zijn hiervoor continu zeven haspels in bedrijf. 'Beregemen is hier eigenlijk standaard. Om de gewassen aan de groei te houden is wekelijks 35 millimeter water nodig. We starten in het gras en vanaf half juli verhuizen de haspels naar de mais', vertelt Broeders. 'Ja, beregemen is duur', erkent hij. 'Maar voer aankopen is ook duur en door te beregemen zijn we in ieder geval verzekerd van goed voer.'

Ook het voeren van alle dieren op de drie locaties is uitbesteed aan de loonwerker. 'Hij heeft voor ons een zelfrijdende voermengwagen aangeschaft en een medewerker in dienst genomen. Deze is iedere dag van half vijf 's ochtends tot rond de middag aan het werk', vertelt Broeders. De rest van de dag staat de voermengwagen stil. 'We willen niet dat deze ook op andere bedrijven komt in verband met de mogelijke overdracht van ziektes', verklaart hij.

Met circa 500 hectare gras en 500 hectare mais is het bedrijf van de familie Broeders zelfvoorzienend voor ruwvoer. Daarnaast wordt een belangrijk deel van het eigen krachtvoer geteeld in de vorm van 200 hectare gerst en rogge.

Technologie houdt werk interessant

Lang leek het erop dat geen van de kinderen van Jac en Jeanette interesse had in het bedrijf. Totdat Emiel (31) in 2020 na het afronden van een universitaire studie in elektronica en ICT tijdelijk thuis op de boerderij kwam werken. Daar bleek hij meer te voelen voor het vak dan hij had gedacht. Inmiddels werkt Emiel parttime voor het melkveebedrijf, maar hij woont nog in de stad Aarhus, zo'n 150 kilometer ten noorden van Rødekro. Van daaruit kan hij een deel van de managementtaken uitvoeren, zoals het maken van voer- en werkschema's. Daarnaast heeft hij er met een compagnon een eigen bedrijf dat software ontwikkelt voor het personeelsmanagement op agrarische en industriële bedrijven. 'Wij willen ook op ons eigen bedrijf dat medewerkers zelfredzaam zijn en verantwoordelijkheid nemen', vertelt Emiel. 'Daarvoor is het belangrijk dat ze eenvoudig kunnen beschikken over vruchtbaarheids- en gezondheidsgegevens van de koeien. Daarom zijn alle koeien voorzien van halssensoren, die naast activiteit ook lig-, vreet- en herkauwgedrag registreren. Met behulp van deze data kunnen de medewerkers, ook zonder dat wij er zijn, direct beslissingen nemen', legt hij uit. Gebruik van moderne technologie komt volgens de jonge ondernemer niet alleen de kwaliteit van het management ten goede, maar houdt het werk voor medewerkers ook interessant. Dit is volgens hem noodzakelijk om goede mensen voor het bedrijf te kunnen behouden.

Naar volledig hoornloze veestapel

Zoals alles op het bedrijf Holdan Agro wordt ook de fokkerij volgens een vaste, eenvoudige structuur aangepakt. Zo worden alle pinken geïnsemineerd met gesekst sperma en alle vaarzen en tweedekalfskoeien met conventioneel sperma van holsteinstieren. Alle oudere koeien krijgen een Belgisch-witblauwstier voor de gebruikskruising als partner. 'Met de opbrengst van de kruisingkalveren kunnen we de extra kosten van het gesekst sperma betalen en omdat we van onze jonge dieren alleen vaarskalveren krijgen, realiseren we snelle genetische vooruitgang', legt Emiel uit.

'Ons fokdoel is een gezonde koe die een hoge levensproductie met een hoog eiwitgehalte realiseert en gemakkelijk te managen is', vertelt hij. Om dit fokdoel te realiseren gebruiken de Deense Nederlanders al ruim twintig jaar stieren uit hun moederland, zoals G-Force, Danno, Ranger, Jacuzzi, Woody en Developer. Voor de stierkeuze varen ze blind op een paringssysteem en om de betrouwbaarheid van de paringen te verhogen laten ze van alle

▲ Bij de inrichting van de nieuwe stallen is veel aandacht besteed aan koecomfort

vaarskalveren merkerfokwaarden bepalen. De laatste jaren gebruikt de familie Broeders enkel nog homozygoot hoornloze stieren zoals Launch PP, Snowdrop PP, Foster PP en Artemis PP. 'De fokwaarden van de PP-stieren zijn inmiddels op een niveau dat we deze stap kunnen maken zonder veel toe te geven op andere kenmerken die we belangrijk vinden', legt Emiel uit. 'Door in eerste instantie uitsluitend homozygoot hoornloze stieren te gebruiken worden er enkel hoornloze kalfjes geboren. Op deze kalveren kunnen we later ook weer andere stieren gaan gebruiken. Merkertesten zullen ons helpen om de geboorte van genetisch hoornloze kalveren te garanderen.'

'Met deze werkwijze hoeven de medewerkers geen enkel kalf meer te onthoornen, wat arbeid bespaart en groeivertraging voor de kalfjes voorkomt. Daarbij is onthoornen een vervelende klus', geeft Emiel als motivatie voor deze beslissing. 'En wij denken dat het maatschappelijke waardering oplevert als we kunnen laten zien dat we dierwelzijn belangrijk vinden en via fokkerij een oplossing voor het onthoornen hebben gevonden.'

Extra foto's en video online

Veeteeltfotografen Harrie van Leeuwen en Rogier van der Weiden bezochten het bedrijf van de familie Broeders. De beelden zijn te bekijken op de website van Veeteelt.

▶ Foto en film op veeteelt.nl